

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 590/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lastensuojelun ja psykiatrian yhteistyön lisäämisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mikko Alatalon /kesk näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 590/2018 vp:

Mihin toimiin hallitus ryhtyy, että alaikäisten mielenterveys- ja sijaishuollon palvelut toteutuisivat nykyistä paremmin ja

miten lastensuojelun ja psykiatrian yhteistyötä voitaisiin lisätä ja parantaa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Lastensuojelussakin yleisten palvelujen tulee olla ensisijaisia. Lastensuojelun tulisi vastata vain tilanteista, joissa on lastensuojelulain mukaisen tuen tarvetta. Lastensuojeluun päätyy kuitenkin lapsia ja nuoria, joiden tarve liittyy lähinnä vammais-, päihde- tai mielenterveyspalveluihin. Osalla sijaishuoltoon sijoitetuista lapsista on kehityksellisiä pulmia, mielenterveyshäiriöitä tai päihderiippuvuutta. Lastensuojelu ei pysty yksin huolehtimaan paljon vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten avun tarpeesta.

Ministeriössä ja lastensuojelun kentällä lastensuojelun ja psykiatrian yhteistyön tarve tunnustetaan hyvin. Ylisosiaalineuvos Aulikki Kananojan vetämä Toimiva lastensuojelu –selvitysryhmä (sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:19) korosti lasten ja perheiden palvelujen kokonaisuutta ja asiakaslähtöistä moniammatillisen osaamisen yhteensovittamista kaikilla tasoilla: perustasosta kaikkein erikoistuneimpiin palveluihin.

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman osana on aloitettu koulutukset systemaattisen lastensuojelun mallin toteuttamiseksi. Malli on tiimityöhön ja moniammatilliseen yhteistyöhön perustuva ja perhettä tuetaan kokonaisvaltaisesti. Tällöin lastensuojelu ei ole ainoa toimija, vaan mm. yhteistyö terveydenhuollon kanssa on sujuvaa.

Toimiva lastensuojelu -selvitysryhmä esitti erityisen vaativan lastensuojelun tehtävien siirtoa jokselle erityisvastuualueelle perustettavan lastensuojelun moniammatillisen osaamiskeskuksen tehtäväksi, jolloin monen ammattialan erityisosaaminen olisi käytettävissä helposti. Kuluvan hallituskauden aikana lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa on valmisteltu viidelle suunnitellulle yhteistyöalueelle lasten, nuorten ja perheiden osaamis- ja tukikeskuksia (OT-keskuksia). Tämä valmistelutyö ennakoii tulevaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja vastaa kaikkein vaativammassa tilanteessa olevien lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. OT-keskukset toimisi-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 590/2018 vp

vat sekä fyysisenä pienenä yksikkönä yhteistyöalueilla (esimerkiksi yliopistosairaaloiden yhteydessä) että verkostomaisena työskentelymallina yhteistyössä alueellisten matalan kynnyksen peruspalvelujen (kuten perhekeskuksen) ja alueellisten vaativimpien erityispalvelujen (kuten lastensuojelun ja vammaispalvelujen) kanssa.

OT-keskukset antaisivat ammattilaisille tukea suoran asiakastyön, konsultaation, tutkimuksen ja koulutuksen kautta ja ne tekisivät yhteistyötä myös opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvan VIP-verkoston kanssa sekä mm. rikosseuraamusviraston kanssa. Muutosohjelman aikana tehtyä työtä koskeva raportti julkaistaan lähiaikoina. Suunnittelutyön jatkamiseksi ollaan asettamassa työryhmää, joka viimeistelee OT-keskusten toimintamallin ja voi tehdä ehdotuksia myös tarvittavista lainsäädännön muutoksista.

Yhteistyötä on lisätty eri tavoin eri puolilla. Lastensuojelun ja lasten- ja nuorisopsykiatrian yhteistyötä tehdään kaikilla terveydenhuollon tasoilla. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon lisätään mielenterveysosaamista ja ennalta ehkäisy on olennainen osa mielenterveyden häiriöiden hoitoa. Lastensuojelun lainsäädännön muutostarpeita käydään läpi sosiaali- ja terveysministeriössä. Aluehallintovirastojen ja Valviran suunnitelmallisen valvonnan painopisteeksi on vuodelle 2019 sovittu lasten ja nuorten oikeuksien toteutuminen sijaishuollossa ja lastensuojelulaitoksiin sijoitettujen lasten ja nuorten pääsy psykiatrian alojen palveluihin.

Helsingissä 8.2.2019

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko